

El och vatten, framtidsjobb?

Yrkesutbildningar är populära i Moçambique. Det finns en hel del kurser att välja mellan för ungdomar på gymnasienivå men nästan oavsett vilken man väljer är det sedan svårt att få jobb.

Escola Nacional de Artes Visuais är en konstnärsutbildning som funnits drygt 20 år i Maputo. Skolan har ett antal kurser i bland annat keramik, textil och grafisk design. Vid varje terminsslut hålls en utställning som presenterar vad som tillverkats under året. Inkomsterna går till skolan som köper material till nästa termin men även eleverna gagnas då de får chansen att visa upp vad de kan.

Abner Ferreira, 23 och Ezequiel Mungoy, 20 pluggar tredje året av fem på grafisk design. De säger att valet av yrkesinriktning var lätt för dem eftersom de båda har konstnärer i familjen och har fått både uppmuntran och inspiration hemifrån. Och just grafisk design är den kurs som är populärast nu eftersom möjligheten att få jobb är lite större än för de övriga kurserna.

Maputo har en hel del tryckerier som behöver designers för affischer, kampanjmaterial och dylikt. Men trots att det finns en viss arbetsmarknad för grafiska designers har skolan svårt att hänga med i utvecklingen.

– Datorerna vi har är gamla och sega samt går ofta sönder. Även material som papper och färg saknas eller så får vi själva bekosta det, säger Abner Ferreira.

Ändå ångrar de sig inte. Det är detta de vill jobba med. Ezequiel Mungoy menar att inställningen till konstnärer förändrats till det bättre de senaste åren.

– Förr hade skolan lite dåligt rykte. Folk sa att det var bara "långhåriga rastas" som drällde omkring där. Men det har ändrats numera och dessutom läser vi vanliga ämnen precis som i andra skolor.

Anézia Manjate gick ut konstskolan redan 1998 men är ofta där och handleder keramikkursen. Hon poängterar att hon inte är lärare utan bara hjälper till. Nu studerar hon på lärarhögskolan vid sidan om konstnärskapet. Det var bättre för, anser Anézia, eftersom skolan mottog utländska biståndspengar och

då hade resurser till inköp av material.

– Jag höll på med lera redan som barn och visste alltid vad jag ville bli. Men trots att jag är hyfsat etablerad och är med i konstnärsnätverk är det så gott som omöjligt att leva på. Det krävs extrajobb.

Industriskolan

Den som vill utbilda sig till något av de "tyngre" kroppsarbetena söker till *Instituto Industrial*. Där finns byggnads- och elektrikerutbildning, mekanisk verkstad och fordonsverkstad men även kemilabb samt styr- och reglerutbildning.

Inne på elektrikeravdelningen är klassen indelad i två grupper och håller på med likströmskopplingar. Läraren ursäktar indelningen eftersom det borde vara individuella övningar men på grund av materielbrist tvingas de göra övningarna tillsammans.

Nelio Matsinhe är 20 år och går på tredje året. Han har ett och ett halv år kvar innan han ska börja söka jobb. Helst vill Nelio få jobb på något av de stora företagen som EDM eller ABB, fast han vet att det inte är lätt.

På el-linjen tränar Nelio Matsinhe och hans kompisar likströmskopplingar.

Manchuda Jalei utbildar sig till vattentekniker.

FOTO: JOHAN SÄVSTRÖM

– Jag började här för att Moçambique fortfarande saknar elektricitet i stora delar av landet. Då måste det förr eller senare behövas elektriker. Jag är hoppfull om att få arbete efter utbildningen.

Inte helt oväntat är tjejerna få i klassen. Typ inga alls. På rektorsexpeditionen säger man att skolan försöker locka hit flickor men att tjejerna ännu är rädda för de traditionellt ”manliga” yrkena.

I kemilabbet finns några stycken. Manchuda Jalei är en av dom. Hon är 22 år och utbildar sig till tekniker inom vattenfrågor.

– Jag kommer från Hulene utanför Maputo och när jag var barn hade vi aldrig något rinnande vatten hemma. Tillsammans med mina syskon gick jag och hämtade vatten varje dag vid floden. Förmodligen är det den erfarenheten som bidragit till att jag valt denna inriktning. Jag vill i mitt yrke kunna hjälpa andra som är i den situation som vår familj var tidigare.

Manchuda Jalei tycker utbildningen är bra, både vad gäller pedagogik och praktisk utrustning. Det största problemet var att komma in på kursen. Få platser och många sökande gör att inträdestesterna är krävande. Ett problem som är vanligt i Moçambique på gymnasie- och universitetsnivå.

JOHAN SÄVSTRÖM

Maputo

Abner Ferreira och Ezequiel Mungov pluggar grafisk design.

FOTO: JOHAN SÄVSTRÖM

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalkivret.se.